

סיפור זה הוזמן על-ידי עורכת של מדור בעתון מדע לנוער בשם "לדעת". התבקשתי לכתוב סיפור המתאים לנוער ומתאים לעתון. הזמנה זו באה בעקבות שני סיפורים שפרסמתי קודם לכן בעתון "פנטסיה" לסיפורי מדע בדיוני שיצא לאור במשך כ-3 שנים. הסיפור ראה אור ב"לדעת", כרך י"ג, טבת תשמ"ג, דצמבר 1982 (עמ' 11-13).

הביקור בגבעה מאת יהושפט גבעון

עמיר שוטט לו להנאתו בשדה שמאחורי בית מגוריו. היה זה יום שבת אופייני לסופו של קיץ לוהט. עננים לבנים היו פזורים פה ושם בשמים הבוהקים, ומעל לפרחי הקיץ האחרונים ריחפו חרקים וזמזומם רק הדגיש את הדומייה ששררה מסביב. עמיר התיישב לו לחוף האגם בפניה האהובה עליו, כשהוא בוהה במים הצלולים והשלווים. בעוד מספר ימים יתחיל בלימודיו באוניברסיטה ולבו גאה מהתרגשות. הצפצוף שנשמע משעונו וקול אמו, המזכירה לו שלא לאחר לארוחת הצהריים המשפחתית, לא הפריעו לו מלהפליג בהרהוריו אל העתיד המרתק שמחכה לו.

משהו בגבעה, מעברו השני של האגם, משך את תשומת-לבו, הוא הפנה את מבטו אליה, אך לא הצליח לקבוע מה היה הדבר. התנועה היחידה שאפשר היה להבחין בה היתה זו של האוויר שמעל לפסגת הגבעה, שריצד באור השמש. עמיר חש במשיכה בלתי מוסברת, והחליט לגשת לשם. כשהתקרב אל פסגת הגבעה, נוכח לדעת שמסך האוויר הרוטט נשאר על מקומו ולא התרחק, כמצופה מהשתברות קרני השמש בגלי אוויר חם. עמיר עצר ליד המסך הזה והושיט את ידו, למרות שלא הרגיש דבר, נתקף בתשוקה עזה לחדור מבעד למסך. עמיר פסע קדימה שני צעדים ועצר במקומו. משטח הדשא שכיסה את ראש הגבעה כאילו התרחב ומולו, במגרש רחב ידיים ניצבה חללית, שיופיה הבלתי מוגדר הפעים את ליבו. עמיר הפנה את מבטו לאחור, וכשראה את ביתו מעבר לאגם נרגע מעט.

מן החללית יצא אדם, חייך אל עמיר ואמר: "שלום לך עמיר, אני שמח שבאת לראות אותנו".

עמיר התגבר על תדהמתו וקרא: "מי אתה? איך זה שלא ראיתי את החללית? האם זה ניסוי חדש של סוכנות החלל? מהיכן באתם?"

"שמי אלרון", השיב הזר, "אנו מבקרים את כדור-הארץ, ובאנו ממרחק רב כדי לבצע משימה חשובה. אני יודע שאתה מתפלל על כך שאוזני אינן מחודדות ושעורי אינו ירוק..."

עמיר התפרץ בצחוק ולא אמר דבר. אלרון המשיך, "אנחנו יצורים אנושיים כמוך וכמו יתר בני-האדם תושבי כדור-הארץ. אנו חיים בעולם אחר, והחלטנו לפני זמן רב לבוא לכאן כדי לעזור לכם. זו לא הפעם הראשונה שאנו מבקרים בכדור-הארץ. אפשר לומר שנכשלונו בביקורינו הקודמים, אולם במידה מסוימת, למדנו מהם הרבה. המשימה שלנו חיונית לכם מאוד, ולכן אנו לא מרפים ממנה."

למרות שעמיר לא הבין בדיוק למלה התכוון אלרון בדבריו, הוא לא חש שום חרדה. דבריו השקטים של הזר והחום שקרן ממנו נסכו בעמיר שלווה והרגשת ביטחון, שמעולם לא התנסה בהן.

"זה בסדר גמור", המשיך אלרון ברוך, "לפני שתוכל לעמוד על משמעות דברי במלואם, תצטרך לעבור מבחן מסוים".

זה נשמע כבר יותר מוכר ומרתק. השלווה שאפפה את עמיר פינתה את מקומה ליצר ההרפתקה, אותה אהב יותר מכל. "מעניין מה יהיה המבחן הזה", הרהר עמיר, וכאשר

הזמין אותו אלרון לבקר בחללית, לא נרתע אלא צעד בזריזות ונכנס אחריו אל תוך הספינה, כשהתרגשותו הולכת וגוברת.

בניגוד גמור לכל ציפיותיו, גילה עמיר שלא היו בחללית מכשירים רבים. "ברכב שלנו יש יותר מכשור מאשר בחללית המוזרה הזו", הרהר עמיר, בהקשיבו להסבריו של אלרון, שהדהימו אותו בפשטותם. "... כאן לחצן ההפעלה של החללית, וזה כפתור לכיוון כללי, ואילו זה ההגה..." אמר אלרון, כשהוא מצביע על חץ מוכסף שהיה מונח על לוח רבוע חלק. שניהם עמדו בחדר הקדמי של החללית. היה זה חדר שקירותיו הקדמיים היו שקופים ומבעדם ראה עמיר את הנוף המוכר לו של סביבת ביתו. בחדר היו שתי כורסות ישיבה פשוטות, ובמרכזו, על דוכן מלבני, היה כל המכשור שאלרון התייחס אליו בהסבריו. עמיר התבונן סביבו, כדי למצוא רמזים למכשירים נוספים. "המבחן בוודאי קשור בהפעלת מכשירים מתוחכמים". הרהר עמיר, כשהוא נזכר במבחנים הפסיכוטכניים שנבחנו בהם ושזיכו אותו לקבלה ללימודים באוניברסיטה למרות גילו הצעיר. אך בחדר הזה הוא לא גילה שום זכר למכשירים נוספים. "אתה רוצה לנסות את כוחך בהטסת החללית הזאת?" שאלתו הפתאומית של אלרון רק חיזקה את תחושתו הפנימית של עמיר, והוא השיב בהתלהבות "כן!".

אלרון הורה לעמיר ללחוץ על לחצן ההפעלה, וכאשר עמיר עשה כדבריו לא קרה מאומה, פרט לכך שהחץ המוכסף שינה את צבעו והחל לזוהר באור זהוב. "ומה עלי לעשות עכשיו?" שאל עמיר. "הרם את החץ לאט, בקו אנכי לגובה של כחמישה סנטימטרים מעל ללוח", השיב אלרון, כשעל פניו חיוך מסתיר סוד. עמיר עשה זאת כשידיו רועדות מעט. "עכשיו סובב בידך השמאלית את כפתור הכיוון הכללי, עד שיינעל בצד ימין". עמיר בצע זאת, וחייכה להוראות נוספות. "עכשיו אתה יכול להניח לחץ", הורה לו אלרון. עמיר הופתע, כשראה את החץ נשאר במקומו בחלל בדיוק במקום שעזב אותו, ולא נפל בחזרה אל הלוח. "זה הכל", אמר אלרון. "אתה צוחק לי", קרא עמיר בלהט. "בהחלט לא ולא", השיב לו אלרון, מבלי לשנות את הבעת פניו. "הסתכל מבעד לחלון הקדמי". מפיו של עמיר נפלטה צעקת השתוממות. מבעד לחלון הוא ראה שמים שחורים רצופים בכוכבים נוצצים. כשהפנה את מבטו למטה, ראה את כדור-הארץ הכחלחל והמוקף בעננים לבנים, ולידו, במרחק מה, ריחף לו הירח. "כעת עלינו להחזיר אותך לביתך. ואל תשכח שמחכים לך בבית", אמר אלרון, ורמז לעמיר לשוב למרכז החדר. "כל מה שעליך לעשות, הוא לשחרר את כפתור הכיוון הכללי, להחזיר את החץ למקומו על הלוח וללחוץ שנית על כפתור ההפעלה". עמיר עשה כדבריו ללא חשק רב, ומבעד לחלונות הקדמיים שוב ראה את ביתו בנוף המוכר לו. "זה הכל להיום", פסק אלרון, "ארוחת הצהריים מחכה לך". עמיר קפץ ממקומו ושאל בקול מאוכזב: "אז זה היה כל המבחן?". "בוודאי שלא", ענה אלרון, כשחיוכו הרצין קמעא. "זה עדיין איננו המבחן. חזור לביתך, וכשנראה שנית אסביר לך מהו".

עמיר עזב את המקום בריצה, ומדי פעם הפנה את מבטו לאחור כדי לראות את נצנוץ האוויר שעל הגבעה. כשהגיע לשער החצר האחורית של ביתו, נתקל בידידו אסף. עמיר סיפר לו בחופזה את קורותיו על פסגת הגבעה, אך אסף לא נתן לו לסיים את דבריו ובקול מלגלג אמר לו: "בחייד, אתה באמת חושב שאני מאמין לך?", וכשנוכח שעמיר איננו מתלוצץ כלל, הוסיף ואמר: "שמע, בוודאי חלמת את זה. אמור לי, לא שכבת לך ליד האגס, כדרכך, ונימנמת קצת?". עמיר התרגז מאד על רשעותו של אסף, ומשנזכר בבני משפחתו המחכים לו, עזב את אסף מבלי לומר לו דבר ונכנס הביתה. לתדהמתו ראה, שלא איחר לארוחת הצהריים.

"מה קרה לך עמיר?!", שאלה אותו אמו. "קשה לי להסביר בדיוק", השיב עמיר בקול מהורהר, "אני שמח שלא איחרתי לארוחת הצהריים. כל כך הרבה קרה לי מאז שקראת לי, ובכל זאת לא איחרתי".

אמו הביטה בו בפנים שואלות ואמרה "ודאי נימנמת לך ליד האגס, וחשבת שעבר זמן רב. אני קראתי לך לפני חמש דקות", כשהיא מגישה את האוכל לשולחן. דבריה של אמו הקפיצו את עמיר והוא איבד את תיאבונו. הוא אכל בעל-כורחו, וכשסיימו כולם לאכול פנתה אליו אמו: "אולי תספר לי מה בעצם קרה לך בחוץ?". "את לא תאמיני לי", קרא עמיר והוסיף בשקט: "בעצם אינני בטוח כבר אם אני יודע מה שקרה". אמו חייכה, כשהיא מנסה להסתיר את דאגתה, ואמרה: "בסדר". רמזה לו לגשת אליה והוסיפה: "אולי בכל זאת תספר לי?".

"את רואה את הגבעה שם?", התחיל עמיר לספר במבוכה, אך מיד התעודד וסיפר בשטף ובהתרגשות את כל מה שקרה לו על הגבעה. אמו האזינה לו בקשב רב, וכשסיים בשאלה "הגידי אמא, האם אני חלמתי את כל זה?" ענתה: "ייתכן מאוד שחלמת את זה. וודאי קראת את כל הסיפורים על חלליות שביקרו בכדור-הארץ, ובכל פעם שהדבר נבדק לא נמצאה שום הוכחה ממשית לכך שהסיפורים הללו לא היו הזיות". עמיר קפץ ממקומו, משך בידה של אמו ואמר לה "בואי ותראי בעצמך". אמו הפנתה את מבטה אל הגבעה וחזרה והביטה בבנה ואמרה לו: "אני לא רואה שם שום נצנוץ". מסך האוויר המהבהב אמנם נעלם כלא היה. "הם בוודאי עזבו ויחזרו מחר". אמר ברוח נפולה. "אלרון אמר לי שנתראה שוב. מחר אני אראה לך שזה לא היה חלום".

באותו ערב שוחחו הוריו של עמיר על מצבו, ואמו התלוננה באוזני אביו: "זה מה שקורה לו בהשפעת כל סיפורי המדע הדמיוני האלה. אמרתי לך כבר כמה פעמים שיש לעודד את עמיר לקרוא ספרות יותר רצינית". בעלה ניסה להרגיע אותה "מן הסתם נרגש עמיר כל כך מזה שהתקבל לאוניברסיטה בגיל כה צעיר. כשייכנס למסלול הלימודים, כל זה יישכח". אך הוא לא היה בטוח, אם אשתו לא צדקה הפעם בטענותיה.

למחרת קם עמיר, כשהוא חש בגרונו ואפו מנוזל מעט. "אתה צריך להשגיח על עצמך יותר", אמרה לו אמו בארוחת הבוקר, "אינך רוצה להתחיל את לימודיך באוניברסיטה במיטתך כשאתה חולה". עמיר משך באפו ויצא לחצר. עננים אחדים הטילו את צילם על הגבעה ומלבדם לא נראה עליה דבר.

שנת הלימודים התחילה, ועמיר לא מצא בלימודיו שום עניין. מדי פעם, כשחזר לבית הוריו לסוף השבוע, היה יוצא אל השדה כדי לראות אם החללית חזרה.

עברו חודשיים ועמיר החל להתאושש. הוא דחק את פרשת החללית המוזרה לפינה נידחת בליבו, כשהוא משקיע את מלוא מרצו בלימודים. כשביקר בבית הוריו, נמנע מלטייל בשדה האהוב עליו, ובעיקר השתדל שלא להפנות את מבטו אל הגבעה. את ספרות המדע הדמיוני זנח כליל, לשמחתה של אמו. גם ספרי מחקר החלל לא משכו אותו יותר, בייחוד אחרי שנוכח לדעת, עד כמה רבה תמימות-הדעים בנוגע לאפסיות הסיכויים למפגש כלשהו עם תרבות תבונית שמחוץ לכדור-הארץ. בהדרגה התחדשה התעניינותו בלימודים. והוא בילה את כל זמנו הפנוי בקריאת ספרי הלימוד הרבים שעמדו לרשותו. הישגיו בלימודים הצדיקו שוב את כל התקוות הישנות של הוריו.

יום אחד, במפתיע, התעוררה מחדש פרשת המפגש עם החללית. היה זה באמצע הרצאה ביסודות השיטה המדעית. כאשר המרצה חזר והסביר את מהות הנתונים המדעיים, עמיר חש מחדש במלוא המועקה של אכזבתו, ולא יכול היה להתנער ממנה. הוא הבין היטב, שמה שזעזע אותו כל כך היתה העובדה שגם אם לא חלם על פרשת החללית, הרי רק הוא נכח שם, וכל עוד החללית לא תשוב ותתגלה גם לעיני אחרים - הוא לא יוכל להוכיח שלא

היה זה פרי דמיונו. הוא חש בזעם של חוסר אונים. "האם באמת אי-אפשר לקבוע לגבי מאורע אחד". הרהר בכאב, "מאורע אשר לא נותרו ממנו סימנים בשטח ורק אדם אחד צפה בו, אם הוא מציאות או דמיון?". ברגע שהצליח עמיר לנסח לעצמו את הבעיה כך, התעודד מעט, ולמרות שעדיין חש בתסכול, החליט לבחון את כל הידע שעמד לרשותו, כדי למצוא פתרון הגיוני לבעייתו. בקוצר-רוח חיכה לסוף השיעור, וכשהסתיימה ההרצאה שעט אל ספריית האוניברסיטה. אחרי שעות של עיון מרוכז בכל ספרות שעמדה לרשותו באמצעות מסוף המחשב של הספרי, הגיע עמיר למסקנה, שאף אחד לא ניסה לפניו להתמודד עם הבעיה כפי שהוא ניסח אותה. הרושם שלו היה, שכל מי שניסה להתייחס אל הבעיה, נאלץ להניח הנחות נוספות, ששינו אותה לחלוטין; הפתרונות השונים שהוצעו רק הרחיקו את הבעיה ולא פתרו אותה ממש. היו אלה פתרונות המניחים את עצמם כהנחות יסוד, ולא פתרונות הנובעים מהנחות מפורשות הניתנות לבדיקה.

עמיר הזניח את לימודיו הסדירים ובילה את ימיו בטיולים ממושכים במשעולים שבקריית האוניברסיטה, כשהוא הוגה אך ורק בבעיה שלו, "מה יכול, בעצם, לקבוע", חזר עמיר ושאל את עצמו, "אם מה שראיתי היה מציאות או חלום?".

חופשת האביב הגיעה, ועמיר הרבה להסתגר בחדרו בבית הוריו. מדי פעם היה זורק מבט חטוף אל הגבעה החשופה והריקה, כשהוא חורק בשיניו. כמה רצה שהחללית תחזור! זיכרונות שוב הציפו אותו, אך הוא ידע יפה שביקור נוסף של החללית לא יפתור את הבעיה, כפי שהוא ניסח אותה, שכן אם יראו אותה עוד אנשים – תשתנה הבעיה שהעמיד לעצמו. ככל שחזר והתעמק בסוגייה, לא מצא שום רמז שיוכל לעזור לו בפתרון הבעיה. הוא ניסה להשתמש ברעיונות שונים, מכל מה שלמד וקרא, אך כולם הובילו אותו למבואות סתומים. בכל פעם שניסה רעיון חדש, מחשבתו הוליכה אותו חזרה אל נקודת המוצא. הוא לא היה מוכן לוותר ולהודות, שהיתה זו בעיה שאין לה פתרון. "מה בעצם יכול לקבוע", חזר עמיר על שאלתו העיקשת, "אם מה שאני ראיתי היה מציאות או הזיהו?", ולפתע תפס, שהשאלה אינה "מה יכול לקבוע", אלא "מי יכול לקבוע"! הוא נחרד, "האם אין זה מחזיר אותי שוב לנקודת ההתחלה?", ומצב-רוחו החל לצלול כמטוס שמנועיו נדמו. "אם אניח שאמנם חלמתי או הזיתי את כל העניין", שקל עמיר בדעתו, "הרי שהבעיה לא נפתרה אלא מתבטלת, לעומת זאת". הניע עמיר את ראשו לכיוון השני, "אם אניח שכל זה קרה אמנם במציאות, אני מגיע רק למבוי סתום". "מוכרח להיות כאן איזה שקר סמוי!" צעק עמיר אל קירות חדרו, ופתאום הכל התברר לו.

כשהוריו נכנסו לחדרו באותו ערב, מודאגים אחרי ששמעו את צעקותיו, מצאו אותו ישן וחיוך רחב על פניו, חיוך שזה זמן רב לא זכו לראות על פניו בנס.

למחרת בבוקר הצטרף עמיר אל הוריו לארוחת הבוקר שנהגו לאכול, כמו בכל יום שבת במזג אוויר נאה, במרפסת הרחבה הפונה אל החצר האחורית. עמיר סיפר להם בהרחבה את כל הרהוריו. "מה שתפסתי בסוף", אמר עמיר בהתלהבות, "הוא שבכל מקרה, האדם עצמו הוא זה שקובע אם מה שהוא יודע כאמת זאת אמת. גם כאשר מדובר באמת מדעית, היא מתחילה בכך שהחוקר יודע שאינו הוזה, וכל אחד מאיתנו המקבל אותה כאמת, עושה זאת כשהוא קובע לעצמו תחילה שאיננו חולם או הוזה, כשהוא – למשל- קורא אודותיה בספר או במאמר מדעי. אני לא צריך שהחללית תחזור, כדי לדעת שראיתי אותה בקיץ שעבר, ושזה לא היה חלום. רק אני יודע מה שאני יודע, ואף אחד מלבדי לא יכול לדעת על כך דבר, משום שאף אחד מלבדי של היה איתי שם!".

"אתה רוצה לומר לנו, שיותר לא תשוטט על הגבעה כדי למצוא את החללית שלך?" שאל אותו אביו בקול ספקני, כשהוא מצביע בידו על הגבעה. "בדיוק כך", השיב עמיר. "אין זה משנה דבר לגבי מה שהיה", הוסיף כשהוא מחייך ומפנה את מבטו אל עבר הגבעה.

חיוכו קפא על פניו. על הגבעה נראה האוויר מרצד ומנצנץ. "הם חזרו", הצהיר עמיר
בשקט, וסיים בשלווה את ארוחת הבוקר.
הפעם ידע היטב מה מחכה לו על ראש הגבעה. עמיר צעד בביטחון בשביל המוליך לאגם
והלאה אל הגבעה. ולפתע הבין גם מה היה המבחן שהוטל עליו, והוא ידע שעבר אותו
בהצלחה.

<<>>